

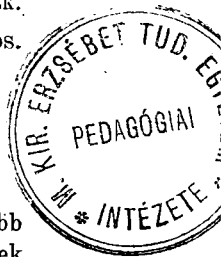
elemi pszichológiai fejtegetésen, a fentebb ismertetett pädagogiai részen és néhány saját tapasztalatából merített példán kívül többnyire csak egyes összeillesztő, a tömeges idézeteket áthidaló sorokra szorítkozik.

Hogy Pechány úr munkácskája valami önálló becsesl bírna, azt a mondottak után alig állíthatná valaki. Így még csak az a kérdés marad, vajjon így, mint compilatum is, forgatható-e némi haszonnal. Sajnálattunkra e kérdésre sem mondhatunk kedvező feleletet. A magyarázó és illusztráló részek annyira össze-vissza vannak szedve a legkülönbözőbb álláspontu írókból, hogy az emlékezés jelenségeiről vagy magyarázatáról sehogyssem szerzünk egységes képet, s még kevésbbé tiszta felfogást a problema történeti fejlődéséről. Legfeljebb az tanulhat valamit a könyvecskéből, ki előtt az egész kérdés terra incognita, de az is inkább csak megzavarodhatik, mint okulhat belőle. Leginkább még az emlékezés betegségeiről nyerhet — hála a comprimált Ribotnak — egységebb képet, minthogy a könyvecske e része dicséretes egyöntetűséggel *egy* könyvből van véve. De e célra is természetesen jobban ajánlhatjuk magát Ribot könyvét, mely úgysem valami terjedelmes, vagy pedig Fauth fentebb említett monographiáját, mely nemcsak Ribot könyvét ismerteti nagy részletességgel, de az ugyancsak Pechány úr által kivonatolt és idézett Hering- és Horwicz-féle elmékedéseket is, de rajtuk kívül még az emlékezés többi újabb tárgyalóinak is, úgymint Jessen, Draper, Fouillée, Lotze, Wundt stb. nézeteit. Annak pedig, ki pädagogiai szempontból kíván az emlékezéstről olvasni, melegen ajánlhatjuk Dörpfeld szintén már fentebb nevezett derék könyvét «Denken und Gedächtniss»: — Sajnálom, hogy ismertetésem positiv eredménye csak az lehetett, hogy a szerző könyve helyett — idegen auctorokat ajánljak.

WALDAPFEL JÁNOS.

ORSZÁGOS KÖZOKTATÁSI TANÁCS.

Az iskola egészségügye csak újabb idők óta képezi nálunk nagyobb figyelem tárgyát; fájdalom, még ez idő szerint is az intézkedéseknek nagy része csak a rendeletekben van meg, a valóságban még igen sok a teendő. Az iskolai egészségügy volt az orsz. közoktatási tanács márczius 22-iki középiskolai szakosztályi ülésének egyik fontosabb tárgya. Tanácskozás alá kerültek a *középiskolai butorok és tornacsarnokok tervei*, melyek már előzetesen bizottságilag tárgyalattak. A tanács szükségesnek mondta, hogy a bemutatott butortervekhez mellékeltesék a butoroknak alaki és szerkezeti rajza is egész vagy legalább fél természetes nagyságban. Az iskolai padok méreteinek megállapításához pedig szükségesnek

tartja az iskolaorvosok által végzendő testméréseket. A tornacsarnokok normalis mértékét 240 négyzetméterben állapította meg, melyekhez lehetőleg külön öltöző helyiségek csatolandók.

Részletes megvitatás alá került egy állami támogatás mellett tervezett *praeparatoriumra* vonatkozó javaslat. E praeparatorium egyetemes oktatásügyünk emelésére volna hivatva. A magán-vállalat terveit a tanács tudományos tekintetben teljes elismerést érdemlőknek nyilvánította, csak a miatt fejezte ki aggodalmát, hogy lesz-e a vállalkozóknak elég anyagi erejük a vállalat fentartásához. Rég érzett hiányt pótolna a vállalat létesítése, mert sajnosan kell tapasztalnunk, hogy még saját hazánk termékeit is számtalan esetben drága pénzen kell külföldről hozatnunk. Itt is, mint minden hasonló törekvésnél, az állam anyagi támogatását kell igénybe venni, mert nálunk, sajnálatos, kevés érzék mutatkozik a magán vagyonnak tudományos vállalatokba való befektetéséhez.

Ugyanekkor került tárgyalásra az elnökségileg kidolgozott javaslat a *középiskolai tanárok szünidei rendkívüli tanfolyamáról*, mely igen beható eszmecsérét keltett. Többen hangsúlyozták azt, hogy egyes középiskolai tanárok rövidebb-hosszabb időre szabadságot tessenak s külföldi tanulmányútra küldessenek, mert kívánatos, hogy középiskolai tanárainknak mód nyújtsék szaktudományukban való továbbképzésükre. Minthogy azonban az iskolafentartók, főleg a felekezetiiek, csak ritkán, csupán kivételes esetekben nélkülözhetnék a tanév folyama alatt tanáraikat, kívánatosnak mutatkozik a szünidei rendkívüli tanfolyamok szervezése, melyeknek — főleg a demonstratív szakmákban — középiskoláink hiányos felszerelése miatt igen nagy hasznuk lehet. A tanács — nehogy a tanárok szünidejének nagy része lefoglaltassék, — azt határozta, hogy kísérletkép az első rendkívüli tanfolyam augusztus 1-től szept. 15-ig terjedjen, s a szerzendő tapasztalatok szolgáljanak irányadóul az intézkedés későbbi módosítására.

A márcz. 29-én tartott nép- és szakiskolai szakosztály ülésének a tankönyvbírálatokon kívül fontosabb tárgya volt a *siketnémák tanítóinak képezésére* vonatkozó szabályzatnak részletes megvitatása és az *állami mechanikai tanműhely tantervének revidiója*. Az előbbi első rendszeres intézkedés a siketnémák tanítóinak képezésére és képezésére, mert e téren ez ideig egyöntetű szabatos eljárás alig volt, nem lévén megállapítva a követelmények, míg most tüzetesen meg nem jelölve a megkívánható ismeretek mértéke, valamint a képezésnél követendő eljárás rendje. Az utóbbi hézagos tanterv-vázlat formájában került a tanács elé, mely megfelelő anyag-részletezéssel szerkesztett munkálatot dolgoztatott ki.

Április 1-én az elnökség ülésén kerültek tárgyalásra a *hazai román tannyelvű középiskolák tankönyvei*, melyeket az államiság szem-

pontjából való megvizsgálás végett követelt be a törvény értelmében a vallás- és közoktatásügyi miniszter. A tanács szakértői, megosztóván a nagy tömeg tankönyvön, egyenként elmondták véleményüket minden egyes könyv felől. Bár a revisió lehető elnézéssel történt, a mennyiben pædagogiai vagy tudományos tekintetben fogyatékos könyvek is helyeztetek a megtűrhetők sorába, mégis jelentékenyre növekedett a használatra meg nem engedhetők száma, mivel a bírálók számos könyvben államellenes tanokat, hibás közjogi elnevezéseket mutattak ki. Sajnákozással vett tudomást a tanács a román tannyelvű hazai iskolákban használt külföldi könyvek nagy számáról, még az ó classicus írók szövegkiadásaira is külföldi művek vannak forgalomban, mintha nem is volna hazai jó kiadványaink.

Ápr. 5-én a középiskolai szakosztály ülésének egyik nevezetesebb tárgyát a *középiskolai zárjelentések* képezték; melyekből még mindig több visszás a fennálló szabályoknak meg nem felelő eljárás tünt ki. Ugyanekkor foglalkozott a tanács azzal az előterjesztéssel is, melyet egy középiskolai szakférfiú terjesztett fel *az ének kötelező oktatása* tárgyában. A tanács az ének rendszeres tanítását legalább a három alsó osztályban óhajta kötelezővé tenni, ha majdan a középiskolák tantervei módosítás alá kerülnek. A könyvbírálatok sorában élénk discussióra szolgáltatott anyagot az állam tulajdonát képező népi iskolai olvasókönyvek, melyek már a legközelebbi tanévre jelentékeny és örvendetes módosításokkal fognak megjelenni.

Az ápr. 12-én tartott elnökségi ülésen kerültek bemutatóra a középiskolai tanárok szolgálati pragmatikájára, valamint a középiskolai igazgatók részére kiadandó utasítások iránt felterjesztett javaslatok. E két nagyjelentőségű és nagyterjedelmű ügyet egyelőre tüzetesebb tanulmányozásra adta ki az elnökség. A fontos munkálatok beható és részletes tárgyalása őszre halasztatott.

Az ápr. 22-iki elnökségi ülés könyvbírálatokkal s administratív ügyekkel foglalkozott. Hasonlóan túlnyomólag könyvbírálatok töltötték be az ápr. 29-én tartott szakosztályi ülést is.

A május 3-iki szakosztályi ülésen indítvány tétellett az *írott betűk alakjának tüzetes megállapítására* nézve. Az írott betűknek egyöntetű alakban való használata már a sok félreértés elkerülése végett is valóban kívánatos volna. A tanács egyhangú helyesléssel fogadta az indítványt: s a legközelebbi konkrét eset alkalmából elvi jelentőségű megállapodást fog létesíteni.

A május 10-iki elnökségi ülésnek legfőbb tárgya volt a *gyorsírástanárokat vizsgáló bizottság szabályzatának* revisiója, mert a régi szabályzat a mai viszonyoknak már sok tekintetben nem felel meg. Ugyane-napon tartott a tanács teljes ülést a *kereskedelmi középiskolák* tantervé-

nek megvitatása tárgyában. A régi tanács már két évvel ezelőtt készített egy sok szaktanácskozás alapjait minden részletében tüzetesen megvitatott tantervjavaslatot, melyet annak idején jóváhagyás és életbeléptetés végett fel is terjesztett a vallás- és közoktatásügyi miniszternek. A javaslatot a közoktatásügyi miniszter áttette a kereskedelmi miniszteriumhoz, a hol az szintén részletes megvitatás alá került. Maga a boldogult kereskedelmi miniszter, ámbár úgy egészében mint részleteiben helyeselte a tantervjavaslatot, mégis egyben-másban módosítani kívánta; nevezetesen keveselte az ipari és kereskedelmi törvényekből előírányzott anyagot s ezt jelentékenyen bővíteni kívánta. A közoktatásügyi miniszter szintén bővíteni kívánta a tanterv anyagát, a mennyiben a vallástannak a rendes kötelező tantárgyak közé iktatását sürgette, de a heti órák előírányzott összegét leszállítandónak s legfeljebb 30 órára kiterjeszhetőnek mondta ki. E kívánalmak szerint való átdolgozás végett küldte meg újra a tanácsnak a tantervjavaslatot, mely munkálatra az időközben teljesen átalakított tanács külső szakférfiak meghívása mellett bizottságot szervezett. A bizottságban hosszas vita fejlődött ki. A keresk. iskolai szakférfiak az eredeti tantervjavaslatban előírányzott ismeretanyag leszállítását erősen elleneztek, mert ebben intézetök degradálását látták. Mivel az illetékes miniszteriumok az előírányzott anyágon kívül még más újabb ismeretek felvételét is sürgették, sőt e mellett az óraszám leszállítását is követelték, a kereskedelmi iskolák képviselőinek többsége nem látott más módot, mint a kereskedelmi szakiskoláknak négy évfolyamra való kiterjesztését. A bizottság javaslata ez volt: 1. legyenek kereskedelmi középiskolák három évfolyammal és oly zárvizsgálattal, a mely jogot adjon az egyévi önkéntességre; 2. legyenek négy évfolyamú akadémiák a minősítési törvényben megszabott összes jogokkal. A tanács teljes ülése azonban órákig tartó beható vita alapján a bizottság többségének javaslatát szótöbbséggel elvetette s határozatilag abban állapodott meg, hogy a kereskedelmi szakiskola csak három évfolyamú legyen zárvizsgálattal s mindenemű jog megadásával; nevék pedig *kereskedelmi középiskola* legyen. Ám a hol egy továbbképző negyedik tanfolyamot akarnak szervezni, ez megengedhető, de e negyedik továbbképző tanfolyam semminemű külön jogositványt nem adhat. A felügyelet tekintetében pedig abban állapodott meg a tanács, hogy hagyassanak meg ez intézetek a tanfelügyelők hatáskörében, és koronkint miniszteri biztosok látogassák meg. A teljes ülés határozatai értelmében tehát a tanterv ismét új átdolgozás alá kerül. Ugyanezen az ülésen állapítottatott meg az *iparos tanonciskolák* tantervének szövege is, mely teljesen felöleli a törvényes intézkedések szükségleteit.

Május 17-én a középiskolai és nyelvtudományi szakosztályok tartottak együttes ülést. Az utóbbi a szakosztály körébe tartozó könyvbírá-

latokkal foglalkozott, az előbbi pedig a középiskolák mult. tanévi *érettségi vizsgálati ügyiratait* vette szemle alá. Bár ez érettségi ügyiratok eléggé megnyugtató képét adják középiskolai oktatásunk eredményeinek, a részletekben mégis több oly apró fogyatkozás tüntet fel, a melyeknek pótlása mulhatatlanul szükséges. Elhatározta a tanács, hogy ezután időnként egy-egy tankerületből az érettségi írásbeli dolgozatok is beköveteltesenek átvizsgálás végett, sőt az érettségi utasítás is revízió alá vétessék, mely alkalommal több elvi jelentőségű kérdés kerülhetne megvitatásra. Így pl. nem volna-e czélszerű érettségi latin dolgozatul latinból magyarra való fordítást kitűzni? vagy a tanulók által szabadon választható tételek megszüntetése mellett csak egy tételt adni fel kidolgozásra a magyarból? stff.

A május 31-én tartott szakosztályi ülés ismét könyvbírálatokkal foglalkozott.

Junius 10-én a tanács teljes ülést tartott, melyen a kisedővásról szóló 1891-ik évi XV. t. cz. végrehajtására vonatkozó utasítások tárgyalattak valamint a dajkáképzésre szolgáló utasítások és a kisedővónő-képezdek szervezeti szabályzata is. E nagy munkálatok hosszas bizottsági tárgyalások eredményei, melyek már a legközelebbi tanévre életbe léptetendők lesznek:

Ugyanekkor elnökségi ülés is volt könyvbírálatokkal s adminisztratív ügyekkel, a többek közt előterjesztettek a kisedővónő-képezdek számára hirdetett tankönyvpályázatra beérkezett kéziratok. A benyújtott hat kötet pályamű haladéktalan megbírálására intézkedés történt.

Junius 17-én a nyelvtudományi szakosztály tartott ülést, melynek kizárólagosan tankönyvbírálatok voltak tárgyai. E tanév folyamán ezután már csak az elnökség tart üléseket a szükséghez képest.

VEGYESEK.

— **Reform a német írás-olvasás terén.** Ily czím alatt ismerteti *Kárpáti Béla* a *Néptanítók lapjának* f. é. 40-ik számában a németországi «*Verein für Lateinschrift*» által megindított mozgalmat, melynek czélja a német betűk helyett a latin betűk használása. A kérdés ránk nézve is fontos, mivel a fővárosi elemi iskolákban a német írás-olvasás rendes tárgyként szerepel s tanítása nem kis időbe és fáradságba kerül. A cikkíró kimutatja, mennyivel üdvösebb a latin betűk használata s így végzi cikkét: «Nálunk az országos közoktatásügyi tanács van első sorban hivatva ezen kérdéssel behatóan foglalkozni. Szerény nézetem szerint a reformot már a jövő tanév elejével lehetne megkezdeni olyformán, hogy kimondatnék: miszerint a német betűk olvasása igen, de írása ne tanítassék az elemi iskolákban, hanem a német szók is latin (magyar) betűk-